

Lisandväärtuse tõstmiseks on vaja erialase väljaõppega töötajaid

OSKA prognoosi kohaselt püsib järgmisel kümnendil hõivatute arv masina-, metalli-, elektroonikatööstuse ning mootorsõidukite hoolduse ja remondi (MME) valdkonna põhikutsealadel praegusel tasemel, kuid kasvab vajadus kõrgharidusega spetsialistide järele.

- Nõudlus masina-, metalli- ja elektroonikatoodete järele kasvab kogu maailmas.
- **Hõivatute arv** masina-, metalli- ja elektroonikatööstuse põhikutsealadel kasvab 2031. aastaks umbes 1000 töötaja võrra ehk ligi 3% ning mootorsõidukite hoolduses jääb samaks.
- Märnatavalt **rohkem vajatakse toote- ja protsessiarenduse ning automatiseerimisega seotud töötajaid**, st tööstuses kasvab inseneride, mehhatroonikute ja tehnikute töökohtade arv. Seoses omatoodete ja terviklike lahenduste tootmise suurenemisega prognoositakse väikest töötajate arvu kasvu sellistel ametialadel nagu metalltoodete viimistlejad, masina- ja metallitööstuse seadmete koostajad ning elektroonikatehnikud.
- Mootorsõidukite hoolduses on oodata mootorsõidukite tehnoloogilise arenguga seonduvalt diagnostikute arvu väikest kasvu.
- Suund on teadusmahukama tootmise ja omatoodangu osakaalu kasvatamise poole.
- Üleilmselt konkureerimiseks ja väärtusahela pikendamiseks on vaja kasvatada kõrgema lisandväärtusega ja omatoodete valmistamist ning eksporti.

Valdkonna tööstusettevõtted on olulised eksportijad - masina-, metalli- ja elektroonikatööstuse ekspordi maht moodustab kuuendiku kogu ettevõtluse ekspordimahust. Masinaehitus ja elektroonikatööstus on ühed Eesti olulisemad kasvualdkonnad, kus 70-90% müügist moodustab eksport.

Lähikümnendil avaldavad valdkonna arengule tugevat mõju **tehnoloogia areng** ning **geopoliitiline olukord**. Tööprotsesse survestavad automatiseerima ja digitaliseerima kasvavad nõuded toodete kvaliteedile ja tarnevõimekusele, aga ka tööjõupuudus ja tööjõukulude kasv. Üldine suundumus on viia tööjõu osakaal tootmiskuludes miinimumini, kuid investeeringute tasuvuse jaoks Eestis tööstuse automatiseerimine pigem suurendab tootmismahtu kui vähendab hõivet. **Keskonnaalased suundumused** mõjutavad toodete ja teenuste arendamist, kuid olulist töötajate arvu muutust need ei too.

Valdkonnas jääb puudu kolmandik inseneri ja teisi kõrgharidusega spetsialiste. Oskustöötajate koolituspakkumine on tasakaalust väljas. Kutseõppes on ebanproportsionaalselt palju panustatud mootorsõidukitehnikute ja automaalarite õpetamisse.

- Valdkonna arengut piirab inseneride ja teiste tehnilise kõrgharidusega **spetsialistide nappus ja ebapiisav järelkasv**. Kõrgharidusega spetsialistide tööjõuvajaduse katmiseks on masina-, metalli- ja elektroonikatööstuses kolmandik koolilõpetajaid puudu.
- Probleem on kutseõppe **erialade erinev populaarsus**, mis ei vasta tööturu vajadustele. Autoerialade lõpetajate arv ületab oluliselt tööjõuvajadust, samas masina-, metalli- ja elektroonikatööstuse jaoks on koolilõpetajaid ebapiisavalt.
- Kõrgharidust eeldavatel töökohtadel töötamiseks peab olema omandatud **tehniline kõrgharidus**. Kõiki oskustöötajaid ei ole vaja tingimata õpetada tasemeõppes ning mitmele ametialale saab tööle asuda ka koolituste kaudu. Kokkuvõtvalt umbes **kolmveerand oskustöötajatest võiks saada ettevalmistuse tasemeõppes**.
- Koolituspakkumise tasakaalustamiseks tuleb leida võimalusi **suunata noori õppima** erialasid, mille esindajatest tuntakse tööturul suurt puudust.
- Prognoosi kohaselt vajab masina-, metalli- ja elektroonikatööstus igal aastal ligi 610 **tasemeõppe lõpetajat**, samas lõpetajaid on 450. Mootorsõidukite hoolduses vajatakse igal aastal 140 koolilõpetajat, aga lõpetab 280.
- Tööealiste inimeste arv Eestis väheneb, mistõttu on tööjõupuuduse kompenseerimiseks ka edaspidi vaja töötlevas tööstuses tootmistöötajate ja tippspetsialistide tasemel **välistöötajaid**.
- Sõltuvalt ettevõtte tegevusvaldkonnast ning sihtturu ja partnerite nõuetest on valdkonna toodete kvaliteedi tagamiseks erinevad standardid ja sertifikaadid. Mitmel põhikutsealal (nt insenerid, elektroonikatööstuse ametialad, keevitajad, tehnoulevaatajad) on vaja töötamiseks oma kompetentse tõendada ning osaleda pidevalt **koolitustel**.

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

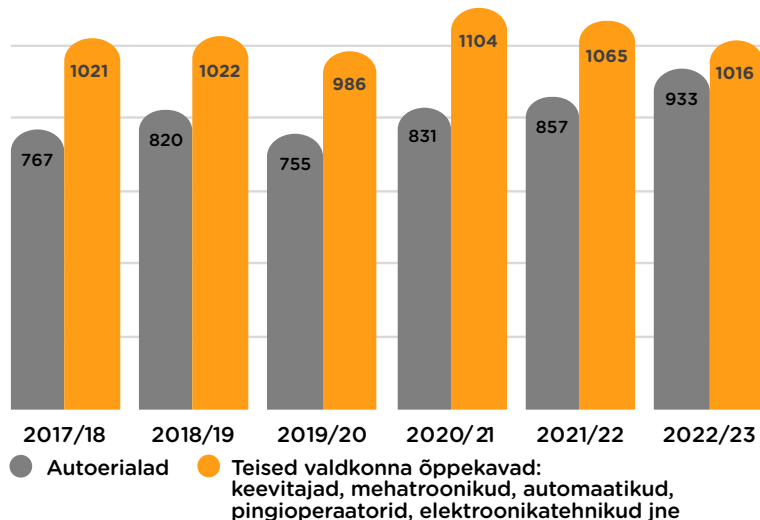
Eesti
tuleviku heaks

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

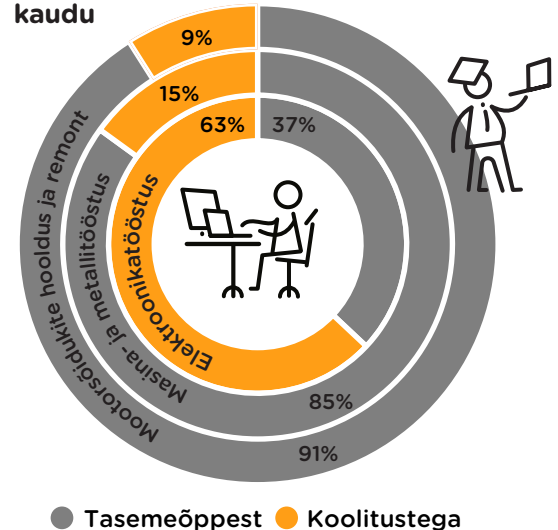

Autoerialadele võetakse vastu pea sama palju õpilasi kui teistele valdkonna kutseõppe erialadele kokku ning vastuvõetute arv on kasvanud

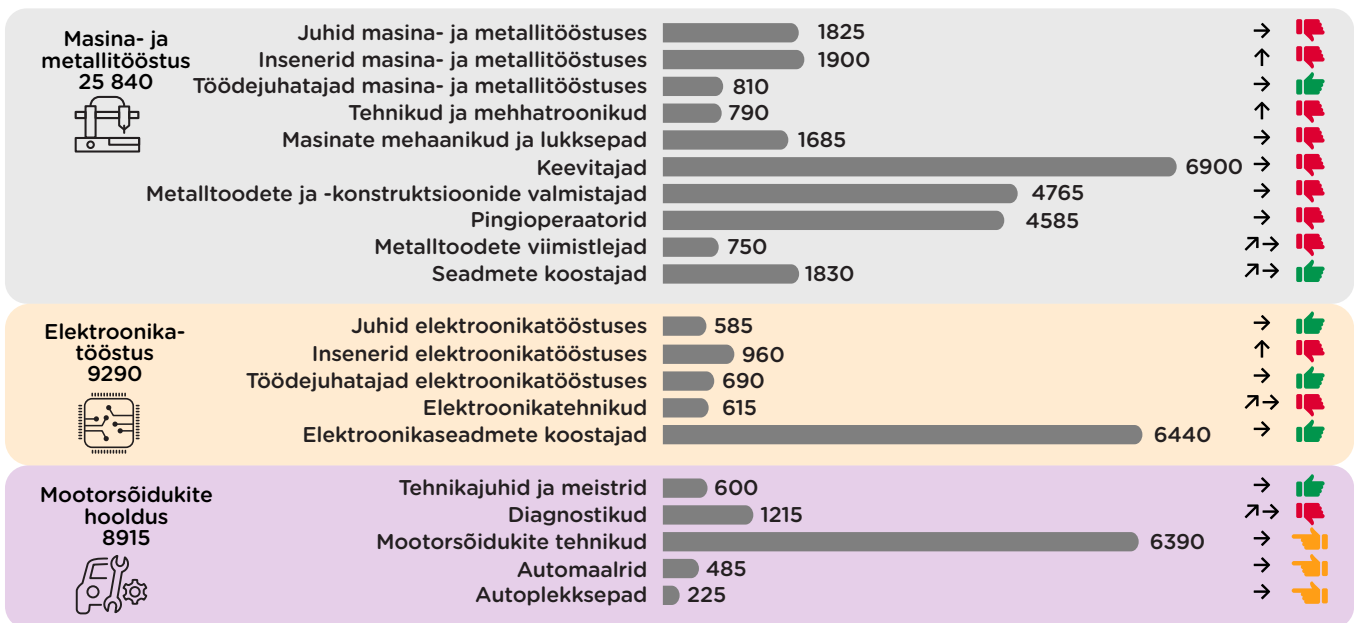
Vastuvõetute arv valdkonna kutseõppes

Oskustöötajate MME põhikutsealadel võiks uuest tööjõust kolmveerand tulla tasemeõppest ning ülejäänud koolituste kaudu

Elektronikatööstuse oskustöötajatest üle poolte sisenevad valdkonda läbi koolituste

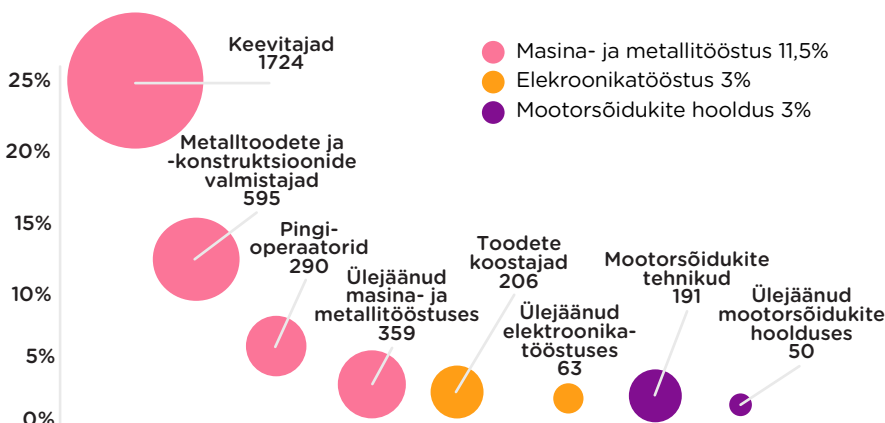
MME valdkonna põhikutsealade hõive prognoos aastaks 2031 ning hinnang tööajõuvajaduse ja pakkumise tasakaalule

- ↑ suur kasv (üle 20%)
- ↗ väike kasv (kuni 10%)
- püsib stabiilne (±5%)

tasakaal, töötajaid koolitatakse piisavalt
puudujääk, koolilõpetajaid on ebapiisavalt
turutõrge, koolilõpetajaid on vajadusest rohkem, aga töötajaid on raske leida

Välistöajõudu kasutab enam masina- ja metallitööstus

Välistöötajate arv ja osatähtsus 2021. aastal
Mummu suurus iseloomustab välistöötajate arvu põhikutsealadel

1/6

Valdkonna tööstusettevõtete eksport moodustab kuuendiku kogu ettevõtluse ekspordimahust.